

1. astakipa masperwarzin xē. i n x a l ā . η
2. monokamora. t ista blumagō. ngita
//mana vrint//
3. te. gawō. rax spinaxa ale. nox mar mimasinas
4. sp. jōn izanlastax warak
5. vptasxip kre. gax varximolt brō. ot
6. danimormon he. dan splintar inzanavijor
7. dāxpar laktāzan lipana. f
8. Indifabrik isnihs tōzī. n
9. kumhi. r kē. int (anklā. nkintjā is een pasgeboren kind)
10. kastale. i n (klinkt deftig) givnsfir glō. s
ook pētjasbi. r - glā. skas //am. bja (b. brandewijn//
11. brendons twe. i kilō. r of fi. r p ont korsr
(krieken zijn onbekend - morels zijn morellen)
12. xāhen mizān vā. i vā drilitōrwe. i n vpxodvynkr
13. hē. i drā. g dāmā midōnā knipol of midōnā pō. l
(=ieder stuk hout)//tuviti onpō. l: toen nam hij een knuppel//
14. Ik hē zōnāknigazin
15. vastanō. vānt wōrnifō. l miz. gavi. r t
16. Iksā. i blā. i dakmihoeli nime. gōgō. n xē. i
(met nadruk op hem) of dakni mitar megōgō. n
xē. i (geen nadruk op hen)
17. Ik heb st of het ni x a d ā . n - h n r (vriend hier niet toegevoegd)
18. wi hīdst of hīgōt ook wi hē. t of hē. gōt
xōdō. n - dāndijs ditō. r s. n kumt
19. spin - spinawepa - ra. gāsbol
20. pēt - mlt - bān - bna. u wt - - - war. j -
padestul - on hēx - onāhikfors (kikfors is meer)
21. dijākel makta dāhe. lōwe. ralt ontfoextō
22. Iksalu kra. lōkōs xē. r vā (krō. lō zijn grote)
23. E. ηalant lōt of lō. fō. l a. u w x ē . r p slō. r p r
(lopen is in H. hēt woord)
24. xāhen m is onāke. r gābe. tō // hē. i hē. d r s //
//onōbe. ot//
25. gimānis twe. i bre. d ste. n - brī. jōr - dābristō
26. doustambe. lt stōtō. r nimir
27. dijāmens hēdānle. vā azānōp r i n s // dāzān
hē. lān hē. r //
28. dādī. vā l isni indānke. māl ook hē. māl gāble. r vā
//ly. sifers of lysifers// hē. i istādy. vā lō bēndāx - hij is precies de duivel//
29. dāxō. oljōn (xō. olkē. i ndōr is nieuwer)
xē. i n mitā mēstōr (tegenwoordig me. stōr) nar
xē. i gōwist
30. Ikhantōx nikumō vārdaklō. r xē. i
31. dā b i s t ā d r i n k ā g ā r ā l ē . i n x ā t m ē . l (meel met water aangemengd heet slobor - ook vuil in de visnetten. Waarschijnlijk is dit afval van fabrieken, in de oorlogstijd kwam het er niet in.)
32. hē. i kāmīxōnwarākō - hē. i hē. pē. i n inzānke. l
33. wildā dijāmbē. xām ē fōste. lō ook stē. l
gē. i ē fō d i m b ē . x ā m
34. nē. jā miti. ke. gōls spō. lōzānime. r
35. hē. i - Ikhēbu alōn pō. r kē. rō gōrupō
36. dipē. r isni rē. i p - dō. r z i t ā n o x w i t ā p i t ā r n
37. xāxē. i n nart lā. nt (lā. nt = bouwland -
tjēlt = bouw- en weiland)
38. xāhe. tōm en hitāmērs gāhōlōpā v m z ā n g ē l t
vptōmā. kr
39. hē. i xālt nō. i t wē. i t brēnō
40. xīstō hē lōfāndō rō. r m ā h w ē . i t (rō. r m is nieuwer)
41. dāmīns mātōn v r o . u hē lōpā // bō x ā r ā m ā //
42. zwīmā indāmō. s i x ā v o . r lōk
43. hē. i hē. fō l d r ā k t ā v m d ā t i s t ā r ā k i s // hē. i
hē. fō. l p r e s t s = hij is een opschepper//
44. wē. i mōtānā dā hē lōfān hē b ā e n g ē l i d ā
ā. d ā r hē lōft
45. hē lōp i s ē f ā d ā b ē t v p lō. r v
46. dā mētsōldā r i s o v ā t ā z ā n ā m b ē . r (wild dier)
//bē. r = mannelijk varken. Dit onderscheid bestaat
ook in L. 5 en waarschijnlijk in meer plaatsen//
47. xādun witwētōtō kām p r i n g o - ook xāhē b ā g o w ā t
witwētōtō kām p r i n g o (weddingschap niet gebruikt)

48. dāmbōs. m kwe. kōr kal dijāmbōs. mēntō
 49. du ersta fē. nstōr istu (fē. nstōrs zjīn luike
buiten) - du erstarō. m istu (rōmō zjīn ruiten
met hoziēnen)
 50. xābāgīnō tōlōe. jō vārdōkī, rōk // dāvruōmīs //
 51. dābedāsprō. j - kīk fōrsōndrīl - vōrsprō. jō -
 ē. tōsprō. jō - ēn nē. kōrōnt strōe. jō - ē. tōbrō. jō -
 klō. mō. kō - mēsi en mōlōkō. jō sīxtō -
 ēnsnē. j bōrō. t smē. rō (ēn lōtōram istwē. d
 snē. jō bōrō. t)
 52. dīvrō. u hē. tōt hō. r lō. tōknī. rō // wē. i f
minachtēnde betekēnis //
 53. xōnvō. dōr hē. tōm xēs. jō. r nōrsxō. s. l lōtōgō. n
 // vōt wērd tēgen vādēr vōrēgēr dōōr velen
gēzēgd, nu nōg dōōr ēn kelen)
 54. īk hētām āf xō. jō m zō. l. t lān xōt wōtōe
 tōgō. n
 55. vō. l vā. rō (Sēpērs) - vō. rō (Pluim) xidōnī. f. l
 īndō. strē. k
 56. ē. r dōpō. tō xē. i nī f. l wērt
 57. dās xītōr stō. bē. i dānō. s. vā - dān hērt
 58. īmērt istnōxtō kō. ut vmtō kō. tō bālō
 59. dī kē. rō gī vān hēldōr līx ōk ēngut līx -
 vā. i ndōnī en wō
 60. hē. i t rōdōt pērt ēn xōnōstō. r t
 61. tū of īndījōntē. t k wā. m dōgōlī hī. r idē
 jō. r nōdōr kēōmōs
 62. dāndōmōnī zēn dādōn zōn lī vān hē. r
 vōl mākētīs // dō pō. tōr //
 63. gāzā. x mō wēl mō gāzē. d nīk s tē. gōmō
 64. dāz wō. lō wō z lōgō. u w tōr līx kōmō
 65. gō. dō vāndā. x nī kō. r tō
 66. ē. tō xōlī ō. s. k gēō kē. s
 67. xānōmō. tōr īskōpōt - dērtōm kōnī nī wē. jōt
 (vōrēgēr stō. s. m fīts) // vō. rōkt // ēnō mō' tōr =
ēn lōt dōōr ēn mōtōr īn bēwēgīng gēbrācht //
 68. tīxōnō wā. rōmō dā xōwīst ēn tīxōnō zō x tōn
 s. vōnt // mō. s. jōn //

69. dājīnshō lōpt vpsōn blō. s. tō vutō
 70. dōr īxōnsxō. t īndōkōn
 71. īk wō. u mōr dātōpōst ēnōmbri. f bōxt
 72. īk hē. i n ēn mōn hā. t // dō vīnōr dūzē. t //
 // kōp lījōnā gērēgd gēbrūkt vōōr hōōfd //
 73. īk hōnī mīd wā. r tōō of īk hōnī mīgīnd wā. r tōō
 mōnō v mōgō. n
 74. nōs xōftē. t s pōnōwōt pē. t fīrdōnō. j kōr
 75. īk hē bām en īk hī ēmbīt jō kōrtō vān vārdō -
 mīdōx āf āl
 76. dō zō. s. n vāndō kō. s. n īn īzōkōs dō. t xōwīst
 // dō jūnō vān īēdēr āndēr //
 77. wītō gīnōrō. jō mō. r kōr tō wō. s. nō - ēnōm lō. s. x
 78. dīvrō. s. xō hē bōlānō dō. s. rōm
 79. īk xō. l. vōr gīn wōrt fān
 80. t kē. i n t wā s dō. s. t fīrdōzōt kōnōdō. s. jō en
 vārdōt xōd līrt wā s
 81. xōnō. s. gō ēn xōnō. s. rō lō. s. jō // hē. i hī sē. tōr -
 ō. s. gō ēn lō. s. pōndō ō. s. gō // ēn sē. tōrō. s. gō kō. s. rō =
ēn grōēpīe, dāt nīet hōōg stōvāt of zēdēlīk gēlīēd //
 82. dāt en hō. r mōēs kō īs mīdōn mōnt jō nōrt
 bōs xōgō. n v m b r ē mō tō p l i kō // dē r kō //
 // ēn wā s bēn - ēn ēpōl bēn ī s grōtēr //
 83. dōr īxōnsxō. t ē. tī lē. r
 84. hē. i xētōnōn kē. l v p - hē. i s x t ē k tō hārt
 85. dā mīnō xōxtōnī kō ā. n dōrōs ās xōēl t - t wā s ēr
 nēēgēs v m tōdūn āz v m gōēl t // dō rē. i k d v m //
 86. dōr mōnt īs d r f. x fāndōndōrōst
 87. dī wāx īs k r v m - dāz v m ōk dāzōn v m wāx
 // dō. r lāp // dān mākō ēnō v m wēx //
 88. īkōxt ēn t r ā m kō fīrt jīnshō - ōk ēn k l ē. i n
 t r v m // ēn k y. k s kōst r ā mōl kō - ēn t r v m āl //
 89. dāmbōk īs xōst īkt īn ēnōn kōrōst // gōmō
 ēnōn kōrōst bv. ēēn kōrōst brōōd //
 90. xōnvōērsō wāskō. t mōrtōxūt
 91. īndōs xō. d y w of ē. tō xōn īzōt āt bēstō
 92. mōs xītōr mōt xūt k l nōmīkō // tī s ēnōngū. jō
 s x tōr // s x tō = īn dē s h u l s kōōr dōēn vān v ēē,
dāt ūt dē ēīgēr wēidē īs //

93. ʔy. k mənən hut ɪ s v p
 94. ɪ k w e. t n i w o r ɪ k l a m m o x o n ʔy. k o
 95. ə n ə k a. " w o k ə l d ə r ɪ s x u t f a r t b r i. z
 96. ɪ k m u s ə s ə b l u t d r i n k ə u m ə. n t ə s t a r ə k r
 97. ɪ k m ə t ɛ r s t ə t v e. i v r u j ə t ɔ p d ə l k r ə e. ʔ j ə
 // stal = plaats waar het vee staat - x l t.
voederboot van de koeien //
 98. m ə n b r y. z w a s m y. d
 99. d ə m ɛ l ə k l u. z m a k t ə n o f h ɛ d ə n f l i n k ə r u t
 // d ə z a m d ə x u. n ə o p b r u u l o f t e n //
 100. d i m ɛ l ə k ɪ s d a n ɛ n ʔy. z - s t y. z t a m d a e m a r
 m e. d t ə z a x
 101. w ə x ə. " w ə ɪ n ə n y. z d i p l ə f o l k n ə k z e. ʔ j ə
 // b e. i v l ə v a n d e k a c h e l, d i t ɪ s m o d e r n g e z e g d //
 102. d ə r v a l n ɪ k s f a n m t ə x e g r - a) ɪ s m ə s ə k y. z ə
 b) d a z ə n s ə k y. z w a z ə k
 103. h ɛ. i k u m n ɔ s. ʔ i t ə l ə. t // t ə x i l d ə m a r ə n
 m ə n y. t //
 104. ɪ n i t a l i j ə z ɛ. i n d ə r b a r ə g ə d i v y. z s p y. g ə -
 v y. z s p y. g ə n d ə b a r ə g ə // v r o e g e r i t a. l j ə //
 // s p e. i g ə - (s p e. i x - g ə s p e. ʔ g ə) = o v e r g e e v e r - k o t s ə
e v e n e e n s m a a r d i t ɪ s p l a t t e r // x ə s p o. " w o l r
 v y. z g e z e g d v a n i e m a n d, d i e e r g k w a a d ɪ s // h ɛ. i
 s p o. " w o l r x ə n ə g a l ə e. ʔ t // h ɛ. i h z t = h y k e e f t //
 105. d o e t ə v d ə g e. i d ə. z ɔ p t ə d ə. " w r
 106. t ə b o m ə l h ɛ b ə z ə m s t a k f a n d ə b r a x a f s ə v ə. z ə
 // t ə b ɔ s. ʔ m //
 107. g ə m s t ɪ s n a r ə n s f l ə k u m ə k e. i k o o f ə n s
 f l ə ɪ s k u m ə b ə k e. i k r
 108. h ɛ. i ɪ s f a n l ɔ. ʔ v ə a f x ə k u m ə m i d ə n g u j ə
 p o r t ə m ə n e. d m i x ə e l t
 109. d i d ɔ. z ɪ s f a n b y. k ə h ə. " t x ə m a k t // ə n b y. k ə h ə x //
 // ə n ə m b ɔ. k ə m b ɔ s. ʔ m (z i j n g e e n b e u k e r i n H e r e w a a r d e n //
 110. ə n g ə b r ə. " w d ə v r ə. " m ə x u t k a n ə n a. j ə
 111. ɪ k h e p h i. z g r a s x ə r a. ʔ t m a r t s ə. t d ə x n i e n
 w a s n i x u t // d ə. z d a x n i k s f a n = d a a r d e u g t
niets van //

112. d i j ə m b r a. " w ə r ə e. t d a t n o x t ə d y. z ɪ s v m t ə
 b ə. " w r
 113. b a. k ə - ɪ k b a. k - g e. i b a. k t - h ɛ. i b a. k t - b a. k t i -
 w e. i b a. k z - ɪ k b a. k t ə - g e. i b a k t ə - h ɛ. i b a. k t ə -
 w e. i b a k t ə - w e. i h e b ə g ə b a. k r
 114. b i j ə - ɪ k b i j - g e. i l i. t - h ɛ. i b i t - w e. i b i j ə -
 b i j ə w e. i - ɪ k b ɔ s. ʔ j - ɪ k h ə e p x ə b ɔ s. ʔ j ə - b ɔ s. ʔ j ə
 x ə e l i ɔ s. ʔ k
 115. t i x ə n k l a. i n m a r t i z ə n g u j // d a m ə s t ə ɪ s
 f ə. i n t j ə s = t e e r // f ə. i n v a n t a b a k g e z e g d b e t e k e n t
kort //
 116. g ə k a n t h i. z ɛ. i z k r e. i g ə v p t ə m a e r t
 117. h ɛ. i h i x ə e. t d a t i n o x ɪ s ɔ n m ə x a l d e p t ə
 118. d ə m ə. i t z i n d a t i g ə l e. i k h a
 119. d ə r w a. z ə v ə. i f p r ə. i z ə
 120. ɔ n d ə r d i n ə. k ə m b ɔ s. ʔ m t i g ə v ɔ. l ə. i k ə l s
 121. t w ə. t ə r k o k s o - t k o k t a l
 122. t h ɔ s. ʔ j ɪ s n o x y. n - t i s p a s x ə m a. i t
 123. m a j ə n e. z ə m a. k ə z ə m i t ə n d ɔ s. ʔ j ə r f a n ə n a. d
 124. d a b l a m p k ə x a l t ə. z n i b e s d u. n (k l a n k
t u s s e n u. e n y.) // g r u. j ə - m u. l ə k e n m y. l ə k //
 125. d ə p ə s t ɔ s. ʔ z h i g u j ə w ə. i n
 126. ɔ n s ə. " t h ə e. ʔ s ɪ s a f x ə b r ə. n t // d a z ə n a. " w
 h ə e. ʔ s // ə n a. " w k r i t = e e n o u d k r o t //
 127. d ə r ɔ s. m ə l o p t ɪ t ə ʔ ə r v a n d ə k u j // s p ə t ə = s p a t t e n //
 128. d ə k o e s t ə z l ə e. ʔ t - ə n k r ə e. ʔ s - t w e. j k r ə e. ʔ z ə
 129. d ə b ɔ s. ʔ m v a n d ə k r ə e. d w ə. g ə b r e. ʔ g ə d ɔ. z
 v a n t x ə w i x t // b e e r i v a n d e k a r //
 130. d ə t w e. d d ə e. ʔ t s ə r s k w a m ə n ɔ s. ʔ b r e. ʔ t z
 // b a. j d ə d ə e. ʔ t s ə r s a l s m e n w e e t, d a t e n n i e t
m e e r d a n t w e e z i j n //
 131. z ə h e b ə n l a m p ə. z s e n b l a. " w g ə s t a. z r
 132. d ə z a. " s ɪ s w e l w a d l n - f l ə. " w // ə m b i j ə d a n //
 // w ə. t ə z ə x = n i e t v e t //
 133. d ə s n e. " w l e d i k
 134. t i x ə n e. " w ə x h ə e t x ə l e. j ə o o k t i x ə n h e. ʔ l ə k o r t
 x ə l e. j ə d a k u g ə z i n h e p (i n J n g e n (l. s) o o k w e l
g e z e g d: d a z ə n h e. l ə n k o r t)

135. ni. "w pōs. t w r nō. " m he. l n ε. j stat
 136. dun - ik dujt - ge. i dugt - he. i du, dot en
 dujt - we. i du, not - ge. i dudt en dujt - ze. i
 dunst - ik dinst - ge. i dinst - he. i dinst - we. i
 de. nōst - ge. i dinst - ze. i de. nōst - de. nīkta-
 d n he. i st ma² - d n ze. i st ma²
 137. dō. pō - dō. pōerok - dō. pōnt - dō saldō. tō
 138. dō sō - he. i dōst - he. i dōsts - he. i he, x dōst
 139. bē. i ndō - ik bē. i n - ge. i bē. i nt - he. i bē. i nt -
 we. i bē. i ndō - ge. i bē. i nt - ze. i bē. i ndō -
 bē. i nt he. i en bē. i nti - bōti - ik he. i n vāt x bōndō

140. Locale Landmaten: m hōnt = 1/3 ha - m
 ruy = 1 are (niet veel gebruikt) - m a. rōgō = 6
 hōnt - m b. n dōr = 1 ha
 141. Locale Waternamen: dō mō. r. s - dō wō. l -
 dō xē. jō ok xē. jōgōl - ot wa. i wō. xat -
 dō ke. tōlō. rōpāt - dō kōpōpāt - ot vō. s. rōgat
 (ligt bij de Voorn, de Voorn tot begin 18^e eeuw een
 eiland geweest - ot xā. nō gat - dō slō. s
 (bij Sint Andries, verbinding tussen Waal en Maas).
 De rivieren hebben zich hier herhaaldelijk verlegd;
 de gaten zijn overblijfselen van vroegere rivierlopen.

De naam van deze plaats in haar eigen dialect is hē rōwō. r. tō

De inwoners heten: hōerōwō. r. tōsō

Een bijnaam bekend. Voor de inwoners van Rossum zegt men rōsōmsō oli bōlō = Rossumse
 oliebolletten.

Aantal inwoners op 1 jan. 1950: 948

Taaltoestand. Gedeelten van de plaats zijn: ot doerōp (om de kerk) - dō vōlō. j (grenst aan
 Dreumel) - dō vō. tō - nīkōswā. s - dō kōp - dō nēk - dōn a. " wōn o. s. vān - dō hō. s (aantal woningen,
 die op een dijkje staan) - dō mō. lō - dō sīpōl (nieuwe buurt) - dōn hō. gō wē. t - dō xā. nō - dō
 by. kō

Er is geen verschil in dialect tussen de verschillende gedeelten. Ieder spreekt dialect,
 sommigen doen hun best tegenover vreemden zich uit te drukken in Beschaafd Nederlands.

Middelen van bestaan: steenfabriek en, er is in ~~Beere~~waarden een kleine metaalwaren-
 fabriek en een schoenfabriekje - vissery (30 à 40 schokkers vissen op de Waal, op de plaat in de
 Waal wordt op zalm gevisst). Vroeger de ~~Beere~~waardese vissers de Rijn op tot Mannheim toe.

Er is in H. een vissersgilde geweest, zijn nog bezittingen van over. Vroeger ook Maas opgevaaren om
 te vissen op paling. Dit gebeurt tegenwoordig niet meer. Er komen op de steenfabriek en mensen
 van andere plaatsen werken.

Zegslieden: 1. Bart Willem Pluim; 41 j.; hier geb.; gemeentesecretaris; heeft hier altijd
 gewoond op 2 jaren na; V. van Tiel, M. van Rossum; spreekt met ~~Beere~~waardens en ~~Beere~~waardens.

2. Wilbert Jacob Sepers; 41 j.; hier geb.; weerman en cafe'houder; heeft hier altijd gewoond,
 maar 30 jaren van juni - nov. in Duitsland gaan vissen; V. en M. van hier. Spreekt ~~Beere~~waardens.

3. Johanna Gerdina Petronella Janssen; 22 j.; hier geb.; werkzaam op postkantoor; heeft
 hier altijd gewoond; V. en M. van hier; spreekt gewoonlijk ~~Beere~~waardens.